

## Sinteza propunerilor și obiecțiilor la proiectul studiului de piață a gazelor naturale

Entitatea care a înaintat propunerile	Propunerile prezentate	Argumente și/sau comentariile autorului
<b>Asociația Furnizorilor de Gaze Naturale din Republica Moldova (în continuare – AFGN)</b>	<p><b>Propunere:</b> extinderea Studiului și asupra perioadei anului 2024. Studiul se referă la perioada anilor 2022-2023, dar ne aflăm la sfârșitul anului 2024. Omiterea analizei evenimentelor din 2024 nu va permite o apreciere corectă a pieței gazelor naturale și identificarea problemelor actuale care trebuie soluționate. Studiul trebuie să fie actual și să ofere soluții efective pentru rezolvarea problemelor curente, nu doar cele din 2022-2023. Secretariatul Comunității Energetice publică anual Rapoarte de implementare, care sunt actuale și contribuie la rezolvarea problemelor curente. În 2024 au apărut probleme care necesită soluționare urgentă, cum ar fi:</p> <p>Aprobarea în termen a tarifelor reglementate de intrare/ieșire pentru serviciul de transport.</p> <p>Excluderea achiziției gazelor de către autoritățile publice de la furnizorul de serviciu public.</p> <p>Eliminarea contradicțiilor între legislația primară și secundară privind trecerea la piața concurențială a întreprinderilor mari din 01.01.2025.</p>	<p><b>Se acceptă.</b> Reieșind din informația disponibilă pentru anul 2024, proiectul studiului a fost completat cu un capitol nou - <i>Informația privind monitorizarea pieței de gaze naturale în perioada ianuarie – septembrie 2024</i>. Informația finală pentru anul 2024 va fi disponibilă după colectarea datelor de la titularii de licență. Conform Instrucțiunii la sistemul de informații (Hotărârea ANRE nr. 231/2023), titularii prezintă rapoartele anuale până pe data de 25 martie al anului următor perioadei de raportare.</p>
	<p><b>2 Propuneri privind Eficacitatea Studiului</b></p> <p>2.1. Proiectul Studiului identifică probleme și măsuri, dar nu stabilește termene limită pentru implementare.</p> <p>2.2. Nu sunt indicate acțiuni concrete și efective pentru implementarea măsurilor propuse.</p> <p><b>Propunere:</b> Completarea Studiului cu acțiuni concrete și termene limită pentru implementarea măsurilor.</p> <p><i>Propunerile în acest sens sunt indicate în Anexa nr. 1. După cum urmează Iată structurarea propunerilor din Anexa nr. 1 în același mod ca mai înainte:</i></p> <p><b>1. Propuneri per general asupra textului Studiului</b></p> <p>1.1. <i>Pagina 7 din Studiu conține date despre lungimea rețelelor de transport, care nu corespund datelor din Hotărârea ANRE nr. 79 din 16.02.2024 privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.</i></p> <p>1.2. <i>Este necesară reflectarea datelor corecte asupra proprietății rețelelor de transport, în contextul certificării condiționate a SRL „Vestmoldtransgaz”.</i></p> <p><b>2. Completarea punctului 4.3.1 din Studiu</b></p> <p>2.1. <i>Deși Legea nr. 108/2016 reglementează furnizarea gazelor anumitor categorii de consumatori în contextul obligației de serviciu public, această practică nu este conformă Directivei 2009/73/CE.</i></p> <p>2.2. <i>Modificările introduse prin LP429 din 28.12.23 întârzie liberalizarea deplină a pieței gazelor.</i></p> <p>2.3. <i>Lipsește claritatea cu privire la excluderea serviciului public pentru consumatorii casnici și întreprinderile mici.</i></p> <p><b>Propunere: Completarea măsurilor în acest sens.</b></p> <p><b>3. Reformularea punctului 4.3.2 din Studiu</b></p> <p>3.1. <i>Constatărilor din Studiu nu reflectă corect conținutul art. 114 alin. (4) din Legea nr. 108/2016.</i></p> <p>Propunere: Reformularea alineatelor privind dreptul întreprinderilor mari și mijlocii de a solicita încheierea contractelor cu furnizori.</p>	<p>2. <b>Nu se acceptă.</b> Art. 97 din Legea 108/2016 prevede obligația de a identifica măsuri necesare pentru promovarea concurenței și creșterea eficienței pieței. ANRE nu poate stabili termene limită pentru implementare și obligații pentru alte autorități publice.</p> <p>1. <b>Nu se acceptă.</b> Informația din studiu a fost verificată și este corectă. Aceasta corespunde informației din rapoartele prezentate de titularii de licențe conform sistemului de rapoarte.</p> <p>2. <b>Nu se acceptă.</b> Prevederile Legii nr. 108/2016 sunt conforme Directivei 2009/73/CE și au fost evaluate de Secretariatul Comunității Energetice (SCE). În 8 ani de la adoptarea legii (2016) SCE nu a deschis nici o procedură de infringement contra RM, deoarece legislația a fost transpusă corect.</p> <p>2.2 - 2.3 Calendarul respectiv de deschidere a pieței este stabilit în Legea nr. 108/2016.</p> <p>3. <b>Nu se acceptă.</b> Nu este clară propunerea atâta timp cât conținutul pct.</p>

#### **4. Completarea punctului 4.4. din Studiu**

4.1. *În practică, nu s-au realizat toate cerințele privind asigurarea independenței OSD față de SA "Moldovagaz".*

4.2. *OSD-urile utilizează logouri identice cu întreprinderea integrată, creând confuzie pentru consumatori.*

4.3. *Nu este asigurată independența reală a conducerii OSD-urilor.*

4.4. *Aceste aspecte încalcă concurența pe piața gazelor și trebuie reflectate în Studiu.*

4.3.2. transpune exact cele două termene de liberalizare treptată a pieței:

a) până la 1 ianuarie 2025, întreprinderile mari care nu intră sub incidența [Legii nr.179/2016](#) cu privire la întreprinderile mici și mijlocii sunt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art.89;

b) până la 1 ianuarie 2027, întreprinderile mijlocii în sensul celor definite în [Legea nr.179/2016](#) cu privire la întreprinderile mici și mijlocii sunt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art.89.

4. **Nu se acceptă.** Referitor la cele 4 propuneri înaintate de AFGN, Agenția consideră că acestea comportă un caracter strict declarativ din următoarele considerente:

- toate cerințele privind separarea operatorilor sistemului de distribuție prevăzute de art. 44 din Legea nr. 108/2016 au fost îndeplinite. Toți operatorii au elaborat inclusiv programele sale de conformitate care sunt urmărite de Agenții de conformitate.

- Nu există nici o sesizare referitor la faptul că OSD-urile utilizează logouri identice cu întreprinderea integrată, creând confuzie pentru consumatori. Mai mult decât atât, însuși faptul că tot mai mulți consumatori î-și exercită dreptul la eligibilitate, confirmă direct faptul că logourile nu au reprezentat un impediment. Mai mult, decât atât, la o simplă consultare a paginilor web ale OSD-urilor afiliate SA „Moldovagaz”, arată că acestea au implementat în cea mai

**5. Completarea punctului 5.2. din Studiu**  
*Raportul SCE din 2023 a constatat impunerea "taxei de ieșire" la schimbarea furnizorului și stoparea eliberării licențelor de furnizare. Aceste aspecte au avut impact negativ asupra liberalizării pieței și trebuie reflectate în Studiu. Propunere:*  
 Examinarea posibilității unei platforme comune pentru schimbarea furnizorului și reducerea termenului de schimbare.  
**6. Completarea punctului 9 din Studiu Deși pct. 7 prezintă bariere în calea liberalizării, măsurile din pct. 9 nu sunt descrise detaliat. Propunere:** Descrierea mai amplă a măsurilor din pct. 9, care vor fi prezentate în Anexa nr. 2.  
**7. Măsurile din pct. 9 nu conțin termene limită de executare. Propunere: Completarea pct. 9 cu termene limită pentru implementarea măsurilor.**

mare parte politici distincte privind identitatea vizuală a acestora.  
 - Nu există vre-o confirmare a faptului că persoanele cu funcții de conducere ale OSD, ar acționa în interesul ÎIV.  
**5. Se acceptă.** Capitolul 6 din proiectul studiului a fost completat.  
 6- 7. Pct. 9 s-a exclus.

**3. Propuneri privind Completitudinea Studiului**

Studiul trebuie completat cu aspecte importante care influențează liberalizarea pieței gazelor naturale, exclud afectarea drepturilor consumatorilor și se încadrează în acquis-ul comunitar.

Nr.	Măsură	Acțiuni	Termeni	Argumentare AFGN	Argumentare ANRE
1.	Deschiderea pieței pentru consumatorii casnici și întreprinderile mici, începând cu 01.01.2028	Modificarea alin. (4) art. 114 din Legea 108/2016 privind gazele naturale	30.06.2025	În conformitate cu art. 3 alin. (3) din Directiva 2009/73 CE. Statul trebuie să garanteze doar furnizarea gazelor naturale de ultimă opțiune, excluzând serviciul public.	<b>Nu se acceptă.</b> Nu poate fi stabilit un termen apriori. Pentru deschiderea pieței pentru consumatorii <b>casnici</b> urmează a fi constatată existența premiselor necesare pe piață și o decizie a Guvernului. În condițiile actuale, consumatorilor casnici de gaze naturale, în special trebuie să beneficieze de dreptul de a le fi furnizate gaze naturale de la furnizorul de serviciu public. Toți consumatorii sunt eligibili, pot schimba furnizorul și încheia contract cu furnizorul ales.
2.	Excluderea barierei administrative pentru schimbarea furnizorului de către întreprinderile mari din domeniul energiei termice, începând cu 01.01.2025	Modificarea pct. 28 al Metodologiei tarifare (Hotărârea ANRE nr. 396/2019)	01.12.2024	Pentru întreprinderile mari din domeniul energiei termice, există o barieră administrativă pentru schimbarea furnizorului începând cu 01.01.2025 – punctul 28 al Metodologiei tarifare (Hotărârea ANRE nr. 396/2019), conform căruia, la stabilirea cheltuielilor pentru achiziția de gaze naturale, prețurile aplicate nu trebuie să depășească prețurile reglementate pentru furnizarea de gaze naturale aprobate de Agenție.	<b>Nu se acceptă.</b> În conformitate cu atribuțiile ANRE, Metodologiile tarifare elaborate și aprobate urmează obligatoriu să prevadă măsuri de eficientizare și responsabilizare în partea ce ține de cheltuielile incluse la determinarea tarifelor reglementate. În acest context, pct. 28 al Metodologiei nr. 396/2019 prevede plafonarea cheltuielilor de achiziție a gazelor naturale, plafonul fiind stabilit - prețurile reglementate de furnizare a gazelor naturale aprobate de Agenție. În lipsa contractelor de furnizare a gazelor naturale în contextul obligației de serviciu public încheiate până la începând cu 1 ianuarie 2025, se instituie obligativitatea semnării contractelor negociate de furnizare a gazelor naturale, la prețuri nereglementate, de piață pentru

						întreprinderile mari, cu imposibilitatea de a fi aprovizionați cu gaze naturale la prețuri reglementate în contextul art. 89 din Legea nr. 108/2016. Prin urmare, având în vedere că pct. 28 din Metodologia nr. 396/2019, nu specifică categoria de preț reglementat care urmează aplicat în calitate de prețuri plafon, la determinarea cheltuielilor de achiziție a gazelor naturale, este argumentată aplicarea de către întreprindere a prețurilor reglementate pentru furnizarea de ultimă opțiune.
3.	Excluderea barierei administrative pentru schimbarea furnizorului în contextul stocurilor de securitate și excluderea delegării competențelor ANRE în acest sens către unul din participanții la piață.	Modificarea Metodei de determinare a mărimii contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor stocurilor de securitate de gaze naturale, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 277/2023.	01.12.2024	Metoda de determinare a mărimii contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor stocurilor de securitate de gaze naturale (Hotărârea ANRE nr. 277/2023) nu ia în considerare caracterul sezonier al consumului de gaze naturale, ceea ce duce la stabilirea neechitabilă a cotizațiilor lunare pentru formarea stocurilor de gaze, împiedicând astfel procedura de schimbare a furnizorului. Conform Legii nr. 108/2016, aprobarea mărimii contribuțiilor financiare este funcția ANRE, însă aceasta a fost delegată către SA „Energocom”. Propuneri concrete în acest sens au fost prezentate de AFGN.	<b>Nu se acceptă.</b> Considerăm depășită propunerea înaintată. Obligația de constituirea a stocurilor de securitate a fost impusă pe parcursul a 3 ani (2022, 2023 și 2024), în cantitate totală de 47,1 milioane m <sup>3</sup> de gaze naturale. În anii 2022 și 2023 au fost stocate 45,6 milioane m <sup>3</sup> , iar 2024 – 1,5 milioane m <sup>3</sup> . Costul stocurilor de securitate pentru anul 2022 a fost deja recuperat, la moment se recuperează costul stocurilor de securitate constituite în anul 2023. Totodată, mecanismul de recuperare a costurilor în 12 tranșe egale pe an, a fost stabilit din considerentul că entitatea de stocare urma să își recupereze costurile pentru a fi capabilă să constituie cealaltă parte a stocurilor, ținând cont de perioada când prețurile la gaze naturale sunt mai atractive pe piață.	
4	Instituirea unei platforme unice pentru realizarea procedurii de schimbare a furnizorului și reducerea termenului de schimbare a furnizorului până la 3 zile	Elaborarea proiectului de lege privind modificarea Legii nr. 108/2016; Aprobarea hotărârilor necesare pentru realizarea măsurii.	31.12.2025	Luând în considerare că în prezent majoritatea OSD sunt afiliația furnizorului de serviciu public, în vederea transparentizării procesului de schimbare a furnizorului, este necesar examinarea posibilității realizării unei platforme comune (produs informațional) pentru realizarea procedurii de schimbare a furnizorului pentru toți OSD și furnizori, dar și micșorarea termenului de schimbare a furnizorului de la 20 de zile, până la 3 zile.	<b>Se acceptă.</b>	
5	Asigurarea independenței efective a OSD de către	Aprobarea implementării unei platforme informaționale pentru toți	31.12.2024	Nerealizarea până în prezent a independenței operatorilor sistemului de distribuție față de întreprinderea integrată pe verticală SA	<b>Nu se acceptă.</b> A se vedea argumentele ANRE de mai sus. (la același subiect).	

	Întreprinderea integrată pe verticală.	furnizorii și toți OSD operate de către ANRE sau altă instituție (societate comercială) independentă. Obligarea OSD să-și modifice logo-ul. Excluderea dependenței organului executiv al OSD de ÎIV.		„Moldovagaz” și, în primul rând, funcționarea acestor întreprinderi pe aceeași platformă informațională, creând astfel posibilitatea unui acces nelimitat al întreprinderii vertical-integrate (furnizorului de gaze naturale) la informațiile privilegiate ale operatorilor rețelei.	
6	Promovarea concurenței la achizițiile efectuate la Bursă de către furnizorul de serviciu public	Stabilirea unor cerințe standard de calificare pentru achizițiile efectuate de furnizorul de serviciu public, la cel mai mic preț.	31.12.2024	Limitarea participării la licitațiile de pe bursă (BRM) pentru achiziționarea de gaze naturale de către SA „Moldovagaz” practic pentru toți furnizorii de gaze, cu excepția SA „Energocom”, prin stabilirea unor cerințe de calificare nejustificat de ridicate.	<b>Nu se acceptă.</b> ANRE nu poate interveni în procesul de achiziție a gazelor naturale realizat de SA „Moldovagaz” prin intermediul platformei BRM, datorită condiției de neutralitate și neimplicare în relațiile comerciale derulate de întreprinderile de gaze naturale. În calitate de furnizor de serviciu public, în temeiul art. 59 alin. (9) SA „Moldovagaz” are obligația de a procura gaze naturale urmărind realizarea unui echilibru între obținerea unui cost minim al gazelor achiziționate și asigurarea siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor finali pentru o perioadă rezonabilă.
7	Neadmiterea acumulării devierilor tarifare de către furnizorul de serviciu public în scopul aprobării la timp a tarifelor care reflectă costurile reale de achiziție a gazelor naturale	Modificarea Metodologiei tarifare aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 355/2021, în scopul actualizării lunare a prețului reglementat, analogic prețului de ultimă opțiune.	31.12.2024	Metodologia tarifară în vigoare (Hotărârea ANRE nr. 355/2021) permite furnizorilor de servicii publice să acumuleze abateri tarifare, ceea ce creează riscul de a fi necesar să se acopere devierilor tarifare, afectând negativ concurența deoarece prețul reglementat pot fi reținute artificial.	<b>Nu se acceptă.</b> Actualmente nu este necesară ajustarea lunară a prețului reglementat. Urmare a modificărilor (în vigoare din 19.09.2022) operate la Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 355/2021, și anume pct. 60 prevede intervenția de către Regulator, în cazul în care există factori obiectivi, care generează necesitatea majorării / micșorării venitului reglementat cu mai mult de 1 %. De asemenea, componenta de corectare a venitului reglementat, formată de la începutul anului de gestiune până la momentul ajustării prețurilor reglementate, se include în calcul prețurilor ajustate. Scopul acestei

					<p>prevederi este evitarea acumulării devierilor tarifare de către furnizor.</p> <p>Urmare a celor expuse, menționăm că reglementările aplicabile deja prevăd mecanismul privind intervenția promptă de ajustare a prețurilor reglementate. În cazul intervenției lunare, indiferent dacă se atinge un prag anume, pot exista situații când prețurile și celelalte componente rămân neschimbate de la o lună la alta. În acest caz, va fi un efort inutil, modificările esențiale ale prețurilor vor avea loc doar în lunile când prețul de achiziție a gazelor naturale se va modifica. Astfel, în practică, se va produce mecanismul actual prevăzut în Metodologia tarifară. Totodată, rămâne obligația ANRE de a respecta întregul proces de transparență decizională, care nu face posibilă aplicarea propunerii.</p> <p>Totodată, considerăm necesară modificarea Legii nr. 108 /2016 și anume art. 100 alin. (41). Conform acestei prevederi, furnizori din piața liberă vor compensa devierile negative ale Furnizorului cu obligația de serviciu public, indiferent de faptul dacă consumatorii migrează sau nu la aceștia. Totodată, există furnizori care au cotă de piață, fără ca vre-un consumator să migreze către acesta. De menționat că actualmente există 3 furnizori cu obligație de serviciu public, care pot înregistra devieri negative. Considerăm că în acest caz, se încalcă principiul echității.</p>
8	Transparența în procesul de aprobare a prețului reglementat	Introducerea în actele normative a obligației ANRE de prezentare a informației în format Excel cu păstrarea formulelor de calcul	31.12.2024	Furnizarea informațiilor într-o formă care să permită înțelegerea fundamentării deciziilor (cu privire la tarife, formarea rezervelor de gaze), și anume în format Excel va facilita încrederea participanților la piața gazelor naturale în corectitudinea prețurilor aprobate și va contribui la transparentizarea procesului de aprobare a prețului reglementat.	<b>Nu se acceptă.</b> Agenția respectă procedurile de transparență. Cererile de aprobare a tarifelor se publică pe pagina web a ANRE, rezultatele examinării cererilor la fel se publică pe pagina web a Agenției. Totodată, la orice solicitare de prezentare a calculelor de determinare a prețurilor/tarifelor ANRE prezintă informațiile și calculele, cu excepția informațiilor oficiale cu accesibilitate

					limitată, inclusiv a informațiilor care constituie secret comercial. Totodată, formatul Excel nu reprezintă un standard de efectuare a calculelor. Specialiștii ANRE sunt în drept să aleagă de sine stătător formatul sau programa informațională în care efectuează calculele. Nu este oportună specificarea unui anumit format sau programă, mai ales în contextul unei automatizări a proceselor.
	Previzibilitatea tarifelor de transport	Introducerea în actele normative a obligației de aprobare a tarifului de transport cu 2 luni înainte de începerea anului gazier.	31.03.2025	Aprobarea în termen a tarifelor pentru transportarea gazelor naturale de intrare/ieșire, este conformă cu Regulamentul UE nr. 2017/460.	Pentru aprobarea tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale cu 2 luni înainte de începerea anului gazier, nu există careva impedimente, iar redacția actuală a Metodologiei tarifare nr. 535/2019 nu este necesară de modificat. De menționat că ANRE susține abordarea privind previzibilitatea tarifelor pentru transportul gazelor naturale și intenționează să aplice în practică aprobarea acestora pentru înainte de lansarea licitațiilor anuale aferente capacităților de transport.
	La capitolul 7 Identificarea Barierelor în Calea Liberalizării Pieței și Concurenței Efective. Subcapitolul 7.1. care se referă la procedura de schimbarea furnizorului de gaze naturale.	<p>S.R.L. „Chișinău-gaz” nu este de acord cu acest punct din următoarele motive: Unii consumatori noncasnici consumă gazele naturale nu numai pentru încălzirea și prepararea apei calde, ci pentru fabricarea oricăror produse (coacerea pâinii, producerea aburului, fabricarea ceramicii, băuturi alcoolice, produse de cofetărie etc.). Această categorie de consumatori noncasnici care nu vor avea înregistrarea orară se vor încadra în categoria consumatorilor MNZ și pentru aceștia operatorul sistemului de distribuție va fi obligat să estimeze consumul de gaze naturale în conformitate cu Regulile pieței gazelor naturale, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 534/2019, aplicând acele condiții de prognoză din „Metoda de estimare a consumului zilnic pentru fiecare categorie de consumatori finali la care evidența consumului de gaze naturale nu este realizată în regim zilnic (Metoda PSC)”, care nu sunt potrivite pentru consumatorii noncasnici care consumă gaze naturale pentru producere. Operatorul sistemului de distribuție este obligat să transmită această prognoză (alocare) către EE pentru a calcula dezechilibrul de gaze naturale din portofoliul furnizorului, în urma căreia EE va emite o factură pentru dezechilibru pe baza estimării incorecte. În acest sens, se propune păstrarea prevederilor art. 88 alin. (5), care face posibilă determinarea consumului real de gaze naturale a consumatorilor noncasnici și elimină orice eroare de estimare (alocare) care afectează neînțelegerile financiare ulterioare între furnizor și consumator.</p>			Pct. 7.1 – În contextul art. 69, alin. (9) din Legea nr. 108/2016 OSD urmează să argumenteze la ANRE eficiența economică a echipamentelor de măsurare la intrare în localități în baza cărora pot fi prognozate/estimate volumele pentru entitatea de echilibrare. La fel, OSD pot încheia acorduri adiționale la acordurile tehnice în care Consumatorii noncasnici respectivi să transmită informația respectivă în termen către OSD.

	<p>La capitolul 9 Măsurile Privind Dezvoltarea Pieței de Gaze Naturale și Promovarea Concurenței,</p>	<p>La pct. 7 care prevede Modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, aferente aspectelor de schimbare a furnizorilor, liberalizării pieței gazelor naturale, cadrului metodologic tarifar, în special:  Art. 88 alin. (5) stabilește că: Echipamentul de măsurare montat la locul de consum al consumatorului noncasnic care solicită schimbarea furnizorului, trebuie să permită înregistrarea orară a consumului de gaze naturale.  Se propune excluderea acestei prevederi, deoarece măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale se face de aceiași operatori de sistem (OS). OS nu vor crea obstacole consumatorului la schimbarea Furnizorului. OS vor perfecționa lucrul cu consumatorii la capitolul evidența gazelor naturale în scopuri comerciale. Se vor elimina impedimentele și se va reduce timpul de schimbare a Furnizorilor”.  Susținem aceeași propunere anterior expusă supra la pct. 1 din prezentul tabel.</p>	<p><b>Se acceptă.</b></p>
		<p>Se propune completarea tabelului cu un adițional nou pct. 10 care va prevedea:  Crearea registrului obiectelor de infrastructură tehnico-edilitară SIA ROITE în contextul înregistrării dreptului de proprietate asupra rețelelor de gaze naturale.</p> <p>Adaptarea și/ sau modificarea Hotărârii de Guvern nr. 683 din 18.06.2024 despre aprobarea Regulamentului privind modul de transmitere a rețelelor de gaze întreprinderilor de gaze ale Societății pe Acțiuni „Moldovagaz” la deservire tehnică.</p> <p>Prin Hotărârea Parlamentului nr. 39/2023 s-a luat act de rezultatele audierii Raportului auditului conformității asupra cheltuielilor și investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale, cărora le-au fost impuse obligații de serviciu public, precum și la întreprinderile înrudite, astfel cum sunt definite în Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, inclusiv la cele deținute indirect. Potrivit art. 4 lit. b) al Hotărârii Parlamentului nr. 39/2023, s-a atribuit în sarcina Ministerului Energiei elaborarea conceptului privind gestionarea rețelelor de gaze naturale care aparțin proprietarilor persoane terțe (care nu aparțin SA „Moldovagaz”) și înaintarea către Guvern a propunerilor privind forma de administrare și entitatea ce va administra aceste gazoducte.</p> <p>Propunem ajustarea prevederilor legale în vederea asigurării gestionării economice eficiente a rețelelor de gaze naturale din proprietatea terților și a celor fără proprietar, care să contribuie la calitatea serviciilor de transport și distribuție a gazelor naturale, să asigure capacități pe termen lung, să permită realizarea investițiilor ce se impun pentru modernizarea și sporirea rezilienței infrastructurii energetice, digitalizarea proceselor, diminuarea pierderilor tehnice și consumurilor tehnologice în rețele, precum și siguranța alimentării fiabile cu gaze naturale a consumatorilor finali.</p> <p>Se propune operarea unor ajustări ale cadrului normativ existent, dar și aprobarea unor reglementări noi, care să modernizeze și să faciliteze procesele de gestiune a rețelelor de gaze naturale, inclusiv prin implementarea tehnologiilor informaționale și digitalizarea proceselor expuse în continuare.</p> <p>1) Realizarea procedurilor de inventariere, evaluare și declarare a utilității publice a rețelelor de gaze naturale prin intermediul unei unități de implementare, care va asigura executarea acțiunilor ce se impun, într-o manieră organizată și eficientă</p> <p>Un alt motiv și o propunere rezonabilă este adaptarea și/sau modificarea Hotărârii de Guvern nr. 683 din 18.06.2024 despre aprobarea Regulamentului privind modul de transmitere a</p>	<p>Nu are tangență cu subiectul plasat pentru consultări publice.</p>



		<p>rețelelor de gaze întreprinderilor de gaze ale Societății pe Acțiuni „Moldovagaz” la deservire tehnică, la standardele Pachetului Energetic III.</p> <p>Ținem să expunem faptul că, adaptare a hotărârii expuse supra va reduce semnificativ problema gestionării rețelelor de gaze naturale, cât și excluderea riscurilor legate de confirmarea și sau infirmarea dreptului de proprietate asupra acestora.</p>	
„Cimișlia-gaz” SRL	<p>Capitolul 9. Măsurile privind dezvoltarea pieței de gaze naturale și promovarea concurenței, pct. 7:</p>	<p>Modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, aferente aspectelor de schimbare a furnizorilor, liberalizării pieței gazelor naturale, cadrului metodologic tarifar, în special: Menținerea prevederilor pct. 88 alin. (5) din următoarele motive: Contravine legislației în vigoare (Hotărârea ANRE Nr. 297 din 03.06.2022 și Hotărârea ANRE nr. 534 din 27.12.2019. Operatorul Sistemului de Distribuție (OSD) este obligat să transmită zilnic Entității de Echilibrare(EE) informațiile prevăzute la pct. 131 și 133 din Hotărârea ANRE nr. 534/2019, consumatorii noncasnici care utilizează gaze naturale nu doar pentru încălzire dar și în scopuri de producere vor face parte din categoria consumatorilor cu măsurare nonzilnică (MNZ) și OSD va fi obligat să prognozeze consumul de gaze naturale în conformitate cu Regulile pieții gazelor naturale, aceste volume de gaze estimative vor fi esențiale pentru determinarea dezechilibrelor zilnice create și vor avea, ulterior, un impact financiar direct asupra Utilizatorilor de Sistem. În acest context, propunem menținerea prevederilor art. 88 alin. (5) pentru excluderea erorilor de prognozare și determinarea cantităților de gaze reale consumate de către consumatorii noncasnici.</p>	<p>La Capitolul 9. În contextul art. 69, alin. (9) din Legea nr. 108/2016 OSD urmează să argumenteze ANRE eficiența economică a echipamentelor de măsurare la intrare în localități în baza cărora pot fi prognozate/estimate volumele pentru entitatea de echilibrare. La fel, OSD pot încheia acorduri adiționale la Acordurile tehnice în care Consumatorii noncasnici respectivi să transmită informația respectivă în termen către OSD</p>
Ministerul Energiei	<p>1. <b>Propuneri privind perioada de analiză în Studiu</b> 1.1. Caracterul excepțional al situației din 2022-2023 a redus obiectivitatea analizei. 1.2. Este necesar ca Studiul să includă date pentru cel puțin primele 9 luni ale anului 2024, pentru a oferi o perspectivă mai echilibrată asupra evoluției pieței. 1.3. Această extindere a perioadei analizate va sprijini adoptarea unor decizii eficiente și orientate spre consolidarea concurenței</p>		<p><b>Se acceptă.</b> Reieșind din informația disponibilă pentru anul 2024, proiectul studiului a fost completat cu un capitol nou -<i>Informația privind monitorizarea pieței de gaze naturale în perioada ianuarie – septembrie 2024.</i> Informația finală pentru anul 2024 va fi disponibilă după colectarea datelor de la titularii de licență. Conform Instrucțiunii la sistemul de informații (Hotărârea ANRE nr. 231/2023), titulari prezintă rapoartele anuale până pe data de 25 martie al anului următor perioadei de raportare.</p>
	<p>2. <b>Propuneri privind includerea informațiilor despre întreprinderile mari</b> Solicităm includerea în Studiu a informațiilor referitoare la volumele de gaze naturale tranzacționate (achiziționate) de întreprinderile mari, beneficiare ale derogării de la obligația de serviciu public. Acest aspect este relevant în contextul expirării termenului pentru semnarea contractelor de furnizare de către aceste întreprinderi.</p>		<p>ANRE nu deține această informație.</p>
	<p>3. <b>Propuneri privind analiza comparativă a prețurilor</b> 3.1. Este necesară completarea Studiului cu o <b>analiză comparativă</b> a prețului mediu de furnizare a gazelor naturale pe piața liberă și piața reglementată. 3.2. Analiza trebuie să indice ponderea componentei de corectare a venitului reglementat în prețul gazelor naturale (în cazul prețului reglementat de furnizare).</p>		<p><b>Nu se acceptă.</b> Considerăm că analiza respectivă este irelevantă în contextul existenței situației de urgență pe piața gazelor naturale în perioada nominalizată. Suplimentar menționăm că această</p>

	<p>3.3. Aceste date vor fundamenta o imagine completă și transparentă asupra pieței, favorizând măsuri de sprijinire a competitivității și echității.</p>	<p>analiză ar putea duce la concluzii eronate (volumele furnizate pe piața liberă în perioada 2022-2023 au constituit sub 5 %). ANRE nu aprobă componenta de corectare a venitului reglementat. Mărirea acesteia este influențată de mai mulți factori în dependență de perioada de determinare acesteia.</p>
	<p>3. <b>Propuneri privind identificarea soluțiilor pentru problemele prezentate de participanți</b> Este necesară identificarea în Studiu a soluțiilor potențiale de intervenție pentru situațiile specifice prezentate de participanții la piața gazelor naturale.</p>	<p><b>Se acceptă.</b></p>
	<p>4. <b>Propunere privind consultarea repetată a Ministerului Energiei</b> 5.1. Solicităm consultarea repetată a Ministerului Energiei asupra proiectului de Studiu. 5.2. Această consultare va facilita coordonarea eficientă a politicilor și va contribui la implementarea unor strategii armonizate, menite să susțină dezvoltarea pieței gazelor naturale într-un mod sustenabil și competitiv.</p>	<p>ANRE respectă procedura de transparență și este independentă în luarea deciziilor. Consultările se realizează în conformitate cu Legea privind transparența în procesul decizional.</p>
<p><b>SA „Moldovagaz”</b></p>	<p>1.1 La pag. 5 pct. 2 aliniatul 3 după sintagma „<i>Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale</i>” de completat cu textul „(în continuare <i>Legea nr. 108/2016</i>)” 1.2 La pag. 6 textul „<i>Pe parcursul anilor 2022-2023 au fost eliberate 3 licențe pentru furnizarea gazelor naturale.</i>” de substituit cu textul „<i>Pe parcursul anului 2022 au fost eliberate 3 licențe pentru furnizarea gazelor naturale.</i>”, în conformitate cu pct. 10.1.3 din Raportul privind activitatea ANRE în anul 2022 și Registrul de licențiere publicat pe pagina web-oficială a ANRE. 1.3 În figura 2 și Tabelul 3 datele reflectate pentru anul 2022 de adus în concordanță cu Tabelul 16 din Raportul privind activitatea ANRE în anul 2022 și în anul 2023.</p> <p>1.4 La pag. 13 ultimul aliniat datele privind comisionul aplicat de SRL „BRM EST” de modificat după cum urmează „<i>anul 2022 – 0,05 MDL, anul 2023 – 0,05 MDL și anul 2024 – 0,2 MDL fără TVA</i>”, conform Convenției de participare la piața spot și piața produselor standardizate pe termen mediu și lung prin intermediul platformei de tranzacționare, administrată de „Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange) Est” S.R.L.</p> <p>1.5 La pag. 14 primul aliniat este necesar de redactat conform datelor publicate pe pagina web-oficială a SRL „Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange) Est” - <a href="mailto:office@brmeastenergy.md">office@brmeastenergy.md</a>, secțiunea „Tranzacții/Gaze naturale/Piața SPOT&amp;GASFORWARD”.</p> <p>1.6 La pag. 17 pct. 4.3.1 textul ultimului aliniat de modificat și de expus în următoarea redacție „<i>În perioada anilor 2022-2023, furnizorul de ultimă opțiune i s-a solicitat și a executat obligația de serviciu public de furnizare de ultimă opțiune consumatorilor finali din localitățile deservite de SRL „Rotalin Gaz Trading”, SA „Darnic-gaz” și SRL „ProAlfa-Service”</i>”, potrivit Hotărârilor ANRE nr. 568 din 26.11.2021, nr. 814 din 01.11.2022 și nr. 590 din 02.10.2023.</p> <p>1.7 La pag. 17 aliniatul 4 de completat cu textul „<i>care, prin urmare, a fost prelungită pe termen de un an prin Hotărârea ANRE nr. 578/2024.</i>”.</p>	<p><b>Nu se acceptă.</b></p> <p><b>Se acceptă.</b></p> <p><b>Nu se acceptă.</b> Prin Hotărârea ANRE nr. 231/2023 a fost aprobat Sistemul de informații în baza căruia titularii de licențe din sectorul gazelor naturale prezintă rapoarte ANRE. Corespunzător, reieșind din prevederile Instrucțiunii la sistemul de informații, pentru anul 2022, unele date au fost rectificate. Acest fapt va fi reflectat inclusiv și în Rapoartele de activitate a ANRE din perioada următoare.</p> <p><b>Se acceptă.</b></p> <p><b>Se acceptă.</b></p> <p><b>Se acceptă parțial,</b> în redacția prevăzută de proiect.</p> <p><b>Se acceptă.</b></p> <p><b>Se acceptă.</b></p>

	<p>1.8 La pag. 20 pct. 4.4 aliniatul 5 textul „<i>urmând să fie finalizat până în luna august a anului 2024</i>”, se propune a fi expus în următoarea redacție: „<i>și s-a finalizat prin Hotărârea ANRE nr. 513/2024 cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport al gazelor naturale SRL „Vestmoldtransgaz”.</i>”</p> <p>1.9 La pag. 23 pct. 7.1 aliniatul 1 după cuvântul „<i>Totodată</i>” de completat cu textul „<i>art. 88</i>”.</p> <p>1.10 La pag. 27 măsura nr. 7 propunerea 1) privind „<i>excluderea condiției pentru schimbarea furnizorului de gaze naturale de către consumatorul final</i>” considerăm neoportună de a fi exclusă neavând o motivare fondată, deoarece aprobarea modificărilor propuse poate determina un flux masiv de solicitări de schimbare a furnizorului și lipsa condiției plății consumului de gaze naturale la inițierea procedurii de schimbare a furnizorului poate conduce la neachitarea deliberată a contravalorii gazelor naturale furnizate (crearea intenționată a datoriilor), fapt ce poate/va crea impedimente la executarea corespunzătoare a obligațiilor contractuale de plată asumate față de furnizori externi de gaze naturale. Totodată, recuperarea forțată a datoriilor acumulate presupune alocarea mijloacelor financiare adiționale, inclusiv timp și eforturi suplimentare, periclitând activitățile de bază ale furnizorului.</p> <p>1.11 La Anexa nr. 2 și nr. 3 datele privind consumatorii noncasnici de adus în concordanță cu informația din Raportul privind activitatea ANRE în anul 2022 și în anul 2023.</p>	<p><b>Se acceptă.</b></p> <p><b>Nu se acceptă.</b> În avizul său, SCE a reiterat propunerea de asistență tehnică în modificarea legislației necesare care va facilita schimbarea furnizorilor, inclusiv prin împărtășirea experienței din Ucraina în eliminarea condiției respective din procedura de schimbare a furnizorilor 1.11 În Anexa nr. 2 și nr. 3 al prezentului Studiu sunt incluși inclusiv și consumatorii racordați la rețelele de transport.</p>
<p><b>Secretariatul Comunității Energetice</b></p>	<p>Deși înțelegem că nu este posibil să avem toate informațiile despre piață din 2024, totuși, recomandăm ca acolo unde există o evoluție clară sau un rezultat (cum ar fi finalizarea certificării VTMG) sau alte date disponibile, să le raportați. De asemenea, vă rugăm să raportați despre condițiile ulterioare, inclusiv măsuri, acțiuni și planuri ale certificării VTMG, deoarece sunt relevante pentru dezvoltarea pieței în următorii doi ani.</p> <p>În ceea ce privește separarea OSD - cel mai mare OSD este, conform raportului, separat legal de întreprinderea integrată pe verticala (Moldovagaz) și are un program de conformitate stabilit. Cu toate acestea, studiul nu oferă suficientă claritate asupra rezultatelor din concluziile programului de conformitate, rapoarte, supravegherea ANRE etc. În plus, am aprecia aprecierea dacă separarea OSD a fost implementată complet (luând în considerare separarea funcțională, printre altele) și dacă există impedimente pentru furnizori în accesarea rețelei operate de acestea.</p> <p>Salutăm raportarea în privința implementării regimului de echilibrare - suntem mulțumiți că luați în considerare că măsurile interimare se vor încheia până la 12 decembrie 2025 și că până la acea dată toate elementele necesare ale NC BAL (codul rețelelor privind echilibrarea) ar trebui să fie implementate. Probabil ar fi benefică o listă mai detaliată a elementelor lipsă cu termenele de implementare.</p> <p>Referitor la Acord acces terți la rețea - considerăm că ar trebui completat cu informații despre modul în care s-a realizat alocarea capacității la PI-uri.</p> <p>Sprijinim eforturile dumneavoastră în facilitarea schimbării furnizorilor. (Suntem gata să împărtășim experiența noastră privind evoluția cadrului de reglementare din Ucraina în eliminarea datoriilor clienților și eliminarea acestora din libera alegere de a schimba furnizorul, în cazul în care aveți nevoie de sfaturi).</p> <p>În ceea ce privește cea mai importantă problemă din Moldova, eliminarea treptată a obligațiilor OSP (prețuri reglementate pentru furnizare), apreciem aici opiniile dumneavoastră elaborate privind necesitatea ajustării cadrului legal pentru a face acest proces neechivoc și cât mai eficient. Am propune excluderea posibilității trecerii de la piața liberă la furnizarea în cadrul OSP din lista de măsuri. Mai mult, pentru a avea o tranziție ordonată la piața liberă a marilor clienți industriali începând cu noul an 2025, am propune să ne asigurăm că astfel de clienți, care încă au permisiunea să semneze contracte în cadrul furnizării OSP, ar trebui să facă acest lucru pentru o perioadă limitată și restricționată. Ar fi utilă o îndrumare în acest sens din partea ANRE. Ar fi într-adevăr incorect dacă Legea, care a intenționat să excludă posibilitatea industriei de a beneficia de furnizarea OSP, ar încuraja de fapt semnarea în ultimul moment a unui astfel de contract.</p>	<p><b>Se acceptă.</b></p> <p><b>Se acceptă, prin completarea pct. 4.4</b></p> <p><b>Se acceptă, prin completarea pct. 4.2.5</b></p> <p><b>Se acceptă, prin completarea pct. 4.5</b></p> <p><b>Se acceptă.</b></p> <p><b>Se acceptă.</b></p> <p><b>Se acceptă.</b></p>

În același sens, întreprinderile mici și gospodăriile, care nu pot beneficia de semnarea contractelor de furnizare OSP după 2027, ar trebui să aibă o perioadă rezonabilă, dar limitată pentru a rămâne în continuare pe contractele respective.

Furnizarea de ultimă opțiune va avea grijă de orice defecțiuni ale pieței - astfel este foarte important să proiectați o schemă FUU în mod echitabil, transparent și nediscriminatoriu și să oferiți propuneri în acest sens. Suntem gata să ajutăm și aici.

Mai mult, prevenirea acumulării de devieri tarifare de către furnizorul OSP, care a fost dezbătută intens anul trecut, și asigurarea aprobării la timp a tarifelor care reflectă mediul de piață al unei astfel de furnizări, trebuie respectate. Se așteaptă aici supravegherea vigilentă a ANRE.

Referitor la securitatea aprovizionării în sens restrâns, observăm că suportarea costurilor pentru formarea stocurilor de securitate nu este suficient elaborată. Pentru a înțelege cum ar trebui făcut acest lucru în mod eficient, trebuie descrisă înțelegerea modului în care este implementat, iar costurile unei astfel de activități ar trebui făcute în mod echitabil, transparent, proporțional și nediscriminatoriu și să țină cont de modelele cerere-ofertă din Moldova.

Subliniem că termenele pentru îndeplinirea măsurilor ar necesita termene clare și actori care să le implementeze.

**Se acceptă.**

**Se acceptă.**

**Se acceptă.**